

16th homework; JAVA, Academic year 2015./2016.; FER

This homework has two problems. Solve them as two maven projects. You will export each project separately into different ZIP file and you will upload both ZIP files. You will not be able to lock the upload before two ZIP archives are uploaded.

Problem 1.

Zadatak rješavate kao Maven projekt čiji je groupID jednak `hr.fer.zemris.jmbag0000000000.cmdapps` (zamijenite 0000000000 Vašim JMBAG-om), a artefactID jednak `trazilica`.

Jeste li se ikada zapitali kako radi Google? Kako rade drugi sustavi koji korisniku omogućavaju pretraživanje tekstovnih baza podataka? U okviru ovog zadatka upoznat ćemo se s jednostavnom implementacijom tražilice tekstovnih dokumenata. Naša implementacija imat će svojih mana i neće biti savršena, ali daje teorijsku podlogu na čijoj su nadogradnji implementirani mnogi kompleksniji sustavi.

Predstavljanje dokumenata

Da bismo mogli mjeriti sličnost odnosno različitost tekstnih dokumenata (ili zadanog upita pretraživanja i tekstnih dokumenata), nestrukturirani tekst potrebno je u nekom obliku strukturirati odnosno svaki dokument predstaviti u nekom formatu pogodnom za primjenu željenih algoritama. Najčešća reprezentacija tekstnih dokumenata je tzv. reprezentacija *vrećom riječi* (engl. *bag of words*) kod koje je bitno koje se riječi (i potencijalno koliko puta) pojavljuju u dokumentu, dok se poredak riječi u dokumentu efektivno zanemaruje. Iako na predstavljanju dokumenata “vrećama riječi” gubimo informacije na sintaktičkoj, diskursnoj i pragmatičkoj razini, pokazalo se da je takva reprezentacija sasvim prikladna za zadatke koji ne zahtijevaju duboku semantičku analizu teksta, kao što su grupiranje, kategorizacija i pretraživanje tekstnih dokumenata.

Da bismo dokumente mogli predstaviti u obliku vreća riječi, moramo prvo odrediti vokabular s kojim raspolazemo. Vokabular čine sve riječi koje se nalaze u svim dokumentima kolekcije dokumenata za koju treba provesti grupiranje. Kada odredimo koje se sve riječi nalaze u tekstnoj kolekciji, dokumente kolekcije predstavljamo kao vektore tih riječi. Svaki element vektora predstavlja jednu riječ iz vokabulara. Pri tome je jako bitno naglasiti da se iz vokabulara, osim interpunkcije i drugih specijalnih znakova, najčešće izbacuju tzv. zaustavne riječi (engl. *stopwords*) – semantički siromašne riječi poput zamjenica, prijedloga, veznika, pomoćnih glagola, čestica i sl. Empirijski je pokazano da izbacivanje zaustavnih riječi ima pozitivan učinak. Neka nam je, primjerice, dana kolekcija sa sljedeća tri dokumenta:

- d_1 = “*Frodo i Sam nalaze se usred Mordora. Frodo i Sam.*”
- d_2 = “*Frodo kao Frodo nije pozdravio Gandalfa.*”
- d_3 = “*Sam se naljutio na Gandalfa. Ah Sam.*”

Vokabular kolekcije koja se sastoji od ova tri dokumenta jest skup:

$\{\textit{Frodo, Sam, nalaze, Mordora, pozdravio, Gandalfa, naljutio}\}.$

Ostale riječi koje se pojavljuju u dokumentima (npr. *i, nije, usred*) smatramo zaustavnim riječima i zbog toga nisu uvrštene u vokabular. U nastavku su ukratko opisana tri često korištena načina predstavljanja dokumenata kao vreća riječi (za dani vokabular).

Binarni vektori dokumenata

Kod binarnog predstavljanja dokumenata za svaku se riječ iz vokabulara bilježi samo je li se ili nije pojavila u dokumentu. Pretpostavimo li gornju kolekciju od 3 dokumenta i prethodno izgrađeni vokabular, binarne reprezentacije dokumenata d_1 - d_3 dane su kako slijedi:

- $d_1 = [1, 1, 1, 1, 0, 0, 0]$
- $d_2 = [1, 0, 0, 0, 1, 1, 0]$
- $d_3 = [0, 1, 0, 0, 0, 1, 1]$

pri čemu svaki indeks vektora predstavlja prisutnost u dokumentu one riječi koja se nalazi na istom indeksu nalazi u vokabularu. Primjerice, jedinica na drugom elementu vektora d_1 i d_3 znači da se riječ *Sam* nalazi u dokumentima d_1 i d_3 , dok nula na istome mjestu u d_2 znači da se riječ *Sam* ne nalazi u dokumentu d_2 .

Frekvencijski vektori dokumenata

Ukoliko se neka riječ nalazi u dokumentu više puta, ona je značajnija za dokument od neke druge riječi koja se manje puta pojavi u dokumentu. Ovu intuiciju možemo u vektor dokumenta ugraditi na način da umjesto binarnih vektora (je li riječ prisutna ili nije u dokumentu) dokument predstavimo cjelobrojnim vektorima kod kojih svaki element označava koliko se puta riječ pojavila u dokumentu. Prehodni dokumenti (uz nepromijenjen vokabular) u ovoj bi shemi bili predstavljeni kao:

- $d_1 = [2, 2, 1, 1, 0, 0, 0]$
- $d_2 = [2, 0, 0, 0, 1, 1, 0]$
- $d_3 = [0, 2, 0, 0, 0, 1, 1]$

TF-IDF vektori dokumenata

Ukoliko se neka riječ pojavljuje često u nekom dokumentu, ali čisto kao posljedica toga što se ta riječ pojavljuje često u svim dokumentima (odnosno generalno često u danome jeziku), onda ta riječ nije posebno informativna za dani dokument. Takve su upravo zaustavne riječi pa ih upravo zato početno izbacujemo iz vokabulara. Kod tzv. TF-IDF (engl. *term frequency-inverse document frequency*) sheme uvažavaju se dvije intuitivne pretpostavke:

- Riječ je važnija za semantiku dokumenta što se češće u njemu pojavljuje (*TF komponenta*)
- Riječ je manje važna za semantiku dokumenta što se češće pojavljuje po drugim dokumentima (*IDF komponenta*)

Za svaki par riječ-dokument (w,d) , TF-IDF vrijednost se računa prema sljedećoj formuli:

$$tfidf(w, d) = tf(w, d) \cdot idf(w, D)$$

gdje je w riječ iz vokabulara, d pojedinačni dokument, a D kolekcija svih dokumenata s kojima raspolazemo. Pri tome je $tf(w, d)$ frekvencija (tj. broj) pojavljivanja riječi w u dokumentu d , dok se IDF komponenta računa kao:

$$idf(w, D) = \log \frac{|D|}{|\{d \in D : w \in d\}|}$$

tj. kao logaritam omjera ukupnog broja dokumenata u kolekciji i broja dokumenata koji sadrže riječ w . Vrijednost $tfidf(Frodo, d_1)$ primjerice iznosi:

$$tfidf(Frodo, d_1) = tf(Frodo, d_1) \cdot idf(Frodo, \{d_1, d_2, d_3\}) = 2 \cdot \log \frac{3}{2} \approx 0.81$$

Naime, *Frodo* se u dokumentu d_1 pojavljuje 2 puta (TF komponenta), radimo sa skupom od 3 dokumenta, i od ta tri dokumenta, njih 2 (nije bitno jednom ili više puta) sadrže riječ *Frodo* (IDF komponenta).

Vektori dokumenata u ovoj shemi sadrže TF-IDF pripadnih riječi.

Semantička sličnost dokumenata

Jednom kada smo dokumente predstavili kao vektore, njihovu sličnost mjerimo računanjem kosinusa kuta između pripadnih im vektora u višedimenzionalnom prostoru čija je dimenzija određena veličinom vokabulara tekstne kolekcije. Neka je v_{d_i} vektorska reprezentacija (binarna, frekvencijska ili TF-IDF) dokumenta d_i . Tada se sličnost dvaju dokumenata mjeri kao:

$$\text{sim}(d_i, d_j) = \frac{v_{d_i} \cdot v_{d_j}}{\|v_{d_i}\| \cdot \|v_{d_j}\|}$$

što nije ništa drugo doli skalarni produkt vektora dokumenata podijeljen umnoškom normi tih istih vektora. Ako malo razmislite, brzo ćete uočiti da je to direktno definicija kosinusa kuta koji u vektorskom prostoru zatvaraju ta dva vektora: što su vektori bliži, kosinus kuta će biti veći (bliži 1).

Ovako definiranu mjeru sličnosti između dokumenata možete izravno koristiti u algoritmima grupiranja, ako nam je cilj u kolekciji dokumenata pronaći slične dokumente nekom zadanom dokumentu. Međutim, ova mjera je direktno primjenjiva i na postupak pretraživanja: kada korisnik zada upit (kao niz riječi), taj se upit procesira na isti način kao i dokumenti i izgradi se njegova vektorska reprezentacija. Potom se gleda sličnost vektora upita sa svim vektorima dokumenata i vraćaju se dokumenti najsličniji unesenom upitu.

Vaš zadatak

Na Ferku u repozitoriju imate ZIP arhivu sa 60 tekstovnih dokumenata te tekstovnu datoteku sa zaustavnim riječima za hrvatski jezik. Tekstove datoteke spremljene su uporabom kodne stranice UTF-8. Napravite program koji s korisnikom komunicira kroz konzolu (glumi jednostavnu ljusku).

Evo primjera interakcije s tim programom. Pogledajte način pozivanja programa za informacije o nazivu i paketu.

```
java -cp target/classes hr.fer.zemris.java.hw16.trazilica.Konzola d:\clanci
```

Veličina riječnika je 10905 riječi.

Enter command > bla
Nepoznata naredba.

Enter command > query darovit glumac zadnje akademske klase
Query is: [darovit, glumac, zadnje, akademske, klase]
Najboljih 10 rezultata:
[0] (0.1222) d:\clanci\vjesnik-1999-12-7-kul-5
[1] (0.0151) d:\clanci\vjesnik-1999-12-3-kul-3
[2] (0.0104) d:\clanci\vjesnik-1999-9-5-kul-2

Enter command > type 0

Dokument: d:\clanci\vjesnik-1999-12-7-kul-5

Predstava dobre vjere

Dječje kazalište u Osijeku / Praizvedba »Badnjak u garaži« Davora Špišića i Saše Anočića, po motivima Kozarčeve priče / Nov iskaz osječkih glumaca, praksom pretežito lutkara

...

Predstavu »Badnja u garaži« likovno je vrlo dobro osmislio Željko Zorica, čijoj sceni su se pridružili izvanredni kostimi Mirjane Zagorec. Osobito valja istaknuti prinos maskera i vlasuljara Josipa Saboa. Igor Valeri je autor primjerena glazbe, a Ksenija Zec bila je odlična redateljeva suradnica za koreografiju i scenski pokret. Premijerna publika ispratila je »Badnjak u garaži« s odobravanjem, u kojem se osjetio i tračak nedoumice o budućem životu predstave. Uostalom, najbolje da sama predstava dokaže svoju opstojnost.

Enter command > **results**

```
[ 0] (0.1222) d:\clanci\vjesnik-1999-12-7-kul-5  
[ 1] (0.0151) d:\clanci\vjesnik-1999-12-3-kul-3  
[ 2] (0.0104) d:\clanci\vjesnik-1999-9-5-kul-2
```

Enter command > **exit**

Program treba podržati sljedeće naredbe.

“query”: obavlja pretraživanje. Iz primljenog upita izbacuje sve riječi koje nisu u vokabularu izgrađenom na temelju analize baze dokumenata. Što je ostalo od riječi, ispisuje na zaslon. Potom radi pretraživanje. Ispisuje 10 najboljih rezultata (dokumenata najsličnijih upitu prema TF-IDF kriteriju), ili manje ako se prije pojave dokumenti sličnosti 0. Ispisana lista je rangirana po sličnosti. U svakom retku je ispisan redni broj, sličnost (na četiri decimale) te staza do dokumenta.

“type”: prima redni broj rezultata i na zaslon ispisuje dokument. Naredbu ima smisla pokretati tek nakon što je zadan neki upit. Naredba ispisuje puni naziv datoteke te tekst koji pohranjen u datoteci (u gornjem primjeru, skratio sam prikazani tekst zbog uštede mjesta; naredba ispisuje kompletan tekst na zaslon).

“results”: ponovno na zaslon ispisuje rang-listu rezultata koje je pronašao zadnje-izvršena naredba “query”.

“exit”: izlazi iz konzole.

Napomena: postupak izgradnje vektorske reprezentacije svih dokumenata (koristeći tf-idf) potrebno je napraviti pri pokretanju programa. Upiti više ne rade direktno s dokumentima, već samo gledaju izgrađene vektore. Postupak obrade baze tekstova mora rezultirati vokabularom te izgrađenim vektorima (koji su na neki način povezani sa stazom do dokumenta na disku). Naredba “type” otvara datoteku s diska i ispisuje ju.

Prilikom pokretanja, korisnik programu zadaje stazu do direktorija u kojem su tekstovi. Program pretražuje taj direktorij i analizira sve dokumente koje pronađe u tom direktoriju (ili bilo kojem poddirektoriju).

Pri ekstrakciji riječi iz dokumenata, “riječ” je kontinuirani niz slova. Sve što nisu slova zanemarite. Posljedica je da ćete “pero27strašni” isparsirati kao dvije riječi “pero” i “strašni”. To je OK.

Isprobajte kako Vaša tražilica radi. Kvalitetu pretrage moguće je poboljšati na niz načina (koje ovdje NE trebate raditi). Primjerice, mogli biste sve različite oblike iste riječi svesti na osnovni oblik: {zgrade, zgradu, zgradom, zgradi, ...} → zgrada. Trenutna implementacija sve ove riječi tretira kao potpuno različite i nepovezane. Više o ovoj tematici može doznati na kolegiju “Analiza i pretraživanje teksta” (diplomski studij, profil računarska znanost).

Sav programski kod mora biti u ovom projektu. Ako želite koristiti implementaciju vektora koju ste prethodno napisali za jednu od zadaća, iskopirajte relevantni dio razreda u ovaj projekt (i pazite je li kod dokumentiran!).

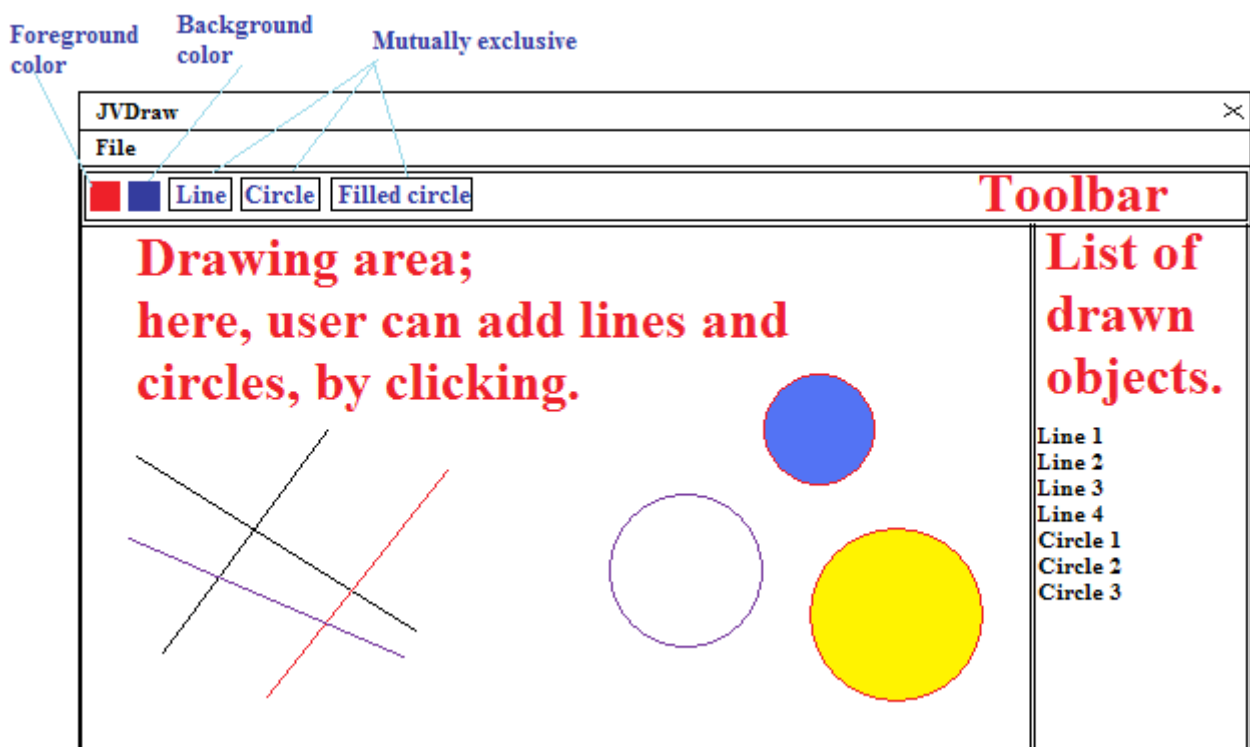
Problem 2.

Important: please read the whole text of this problem before trying to solve it. Identify all classes and interfaces you are required to create. Sketch a class diagram and relations among the classes – who extends who, who implements who, and who has a reference to who. Try to identify the design patterns used; label each class/interface according to its purpose in the design pattern. Read carefully the rest of problem and then try to model the relationship among JColorArea, ColorChangeListener, IColorProvider, DrawingModel, DrawingModelListener, JDrawingCanvas, DrawingObjectListener. Show the relationship with class diagram. Once you understand the roles and the relationships among classes, start to implement your solution. Scan your drawings before you start any actual coding: you will have to upload them as well.

Create a new Maven projekt, groupId `hr.fer.zemris.jmbag0000000000.cmdapps` (replace `0000000000` with your actual JMBAG), artifactId `jvdraw`.

All classes developed as part of this problem must go into package `hr.fer.zemris.java.hw16.jvdraw` (and its subpackages, if necessary). We are developing a GUI application called *JVDraw*, which is a simple application for vector graphics. The main class (a class which is used to start the program) must be `hr.fer.zemris.java.hw16.jvdraw.JVDraw`.

When started, program will show an empty canvas. Sketch of the program is shown below.

The developed program will allow user to draw lines, circles and filled circles. Program features menubar, toolbar, drawing canvas and object list.

Toolbar has five components: there are two JColorArea components and three mutually exclusive JToggleButton (only one can be selected at any time).

JColorArea

Write the code for this component; extend it from JComponent. Override its method `getPreferredSize()` so that it always returns a new dimension object with dimensions 15x15. Add a property `Color selectedColor` and when painting the component, just fill its entire area with this color. Give it a constructor that accepts the initial value for `selectedColor`. When user clicks on this component, component must open color chooser dialog and must allow user to select color that will become new selected color. See:

<http://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/javax/swing/JColorChooser.html>

Wire all necessary listeners in components constructor – this is behavior that the component is responsible for and not any outside component. Considering the `selectedColor`, this component must behave as a Subject in Observer pattern. So define a new interface for the observers:

```
public interface ColorChangeListener {  
    public void newColorSelected(IColorProvider source, Color oldColor, Color newColor);  
}
```

In `newColorSelected` method, the source is the component that has access to a color. Define an interface:

```
public interface IColorProvider {  
    public Color getCurrentColor();  
}
```

Modify JColorArea so that it implements this interface and offers selected color through `getCurrentColor()` method. Equip JColorArea with methods for observer registration and deregistration:

```
public void addColorChangeListener(ColorChangeListener l);  
public void removeColorChangeListener(ColorChangeListener l);
```

When user changes the selected color, notify all registered listeners about the change. **Add single component to the JFrame's bottom** (for example, derive it from JLabel). This component must be a listener on both JColorArea instances. At all times, it must display text like this:

“Foreground color: (255, 10, 210), background color: (128, 128, 0).”

In parentheses are given red, green and blue components of the color.

Mutually exclusive buttons

Read:

<http://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/javax/swing/ButtonGroup.html>
<http://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/javax/swing/JToggleButton.html>
<http://docs.oracle.com/javase/tutorial/uiswing/components/button.html>

You must offer to user three tools: drawing of lines, drawing of circles (no filling) and drawing of filled circles (area is filled with background color, circle is drawn with foreground color). Objects are added using mouse clicks. For example, if the selected tool is a line, the first click defined the start point for the line and the second click defines the end point for the line. Before the second click occurs, as user moves the mouse, the line is drawn with end-point tracking the mouse so that the user can see what will be the final result. Circle and filled circle are drawn similarly: first click defines the circle center and as user moves the mouse, a circle radius is defined. On second click, circle is added.

Right side of the window should be occupied by a list of currently defined objects. Each object must have its automatically generated name (an example is shown in given illustration; however, feel free to implement it any way you like).

Devise appropriate class hierarchy for modeling geometrical shapes so that this list can treat all object equally. Assume the top class to be `GeometricalObject`. When user double-clicks an object in this list, a property dialog must appear. Model the content of the dialog as a single `JPanel` and then use `JOptionPane.showConfirmMessage` giving the panel as the message. For lines, user must be able to modify start and end coordinate and line color. For (unfilled) circle, user must be able to modify center point, radius and color; for filled circle user must be able to modify center point, radius, circle outline and circle area color. When user press DEL-key while the list has focus, the object selected in list must be deleted.

Define an interface `DrawingModel` as follows:

```
interface DrawingModel {

    public int getSize();
    public GeometricalObject getObject(int index);
    public void add(GeometricalObject object);

    public void addDrawingModelListener(DrawingModelListener l);
    public void removeDrawingModelListener(DrawingModelListener l);

}
```

Define `DrawingModelListener` as this:

```
public interface DrawingModelListener {
    public void objectsAdded(DrawingModel source, int index0, int index1);
    public void objectsRemoved(DrawingModel source, int index0, int index1);
    public void objectsChanged(DrawingModel source, int index0, int index1);
}
```

In `DrawingModel`, graphical objects have its defined position and it is expected that the image rendering will be created by drawing objects from first-one to last-one (this is important if objects overlap). Interval defined by `index0` to `index1` is inclusive; for example, if properties of object on position 5 change, you are expected to fire `objectChanged(..., 5, 5)`.

Implement the central component as a component derived from the `JComponent`; name it `JDrawingCanvas`. Register it as a listener on the `DrawingModel`. Each time it is notified that something has changed, it should call a `repaint()` method. When in process of adding a new object by mouse, after a final click occurs (so you know all parameters for the object), don't call the `repaint()`; instead, add the newly created object to the `DrawingModel` – it will fire `objectsAdded(...)` method and then you will call the `repaint()` as a response to that notification.

When creating the object list component, use `JList` with a custom made list model. Develop a `ListModel` (for this you can extend your model from abstract class `AbstractListModel` which already implements listener registration/deregistration/notification functionality) named `DrawingObjectListModel`. This model must not have its own list of object – drawing object are stored in `DrawingModel`. Implement `DrawingObjectListModel` to be an object adapter for the `DrawingModel`: it must store a reference to the `DrawingModel` and implement all methods in such a way that the information is retrieved from `DrawingModel`. Please note that you will want to make `DrawingObjectListModel` a listener on `DrawingModel`, so that, when user defines a new object by clicking in `JDrawingCanvas`, the `DrawingObjectListModel` can get a notification that the model has changed and that it can re-fire necessary notifications to it's own listeners (to the `JList` that shows the list of currently available objects).

Menus

Under the File menu you are required to implement several actions.

You must provide *Open*, *Save* and *Save As* actions. Each of these actions reads or writes a text file with extension *.jvd. An example for this file is given below.

```
LINE 10 10 50 50 255 255 0
LINE 50 90 30 10 128 0 128
CIRCLE 40 40 18 0 0 255
FCIRCLE 40 40 18 0 0 255 255 0 0
```

In file there is one row per object; space is used as element separator. Definitions of lines start with `LINE`, of unfilled circles with `CIRCLE` and of filled circles with `FCIRCLE`. The meaning of numbers is:

```
LINE x0 y0 x1 y1 red green blue
CIRCLE centerx centery radius red green blue
FCIRCLE centerx centery radius red green blue red green blue
```

For `FCIRCLE`, first three color components define outline color and last three color components fill color.

You also must provide an export action. When user selects export, you must ask him which format he wants (offer: JPG, PNG, GIF) and then ask him to select where he wants to save the image. You can make this in two steps, or you can immediately open save dialog with allowed extension jpg, png and gif and then determine what user selected by inspecting the file extension after the dialog is closed. Look at the objects in `DrawingModel` and find out the bounding box (the minimal box that encapsulates the whole image). Create an `BufferedImage` and the export procedure as follows:

```
BufferedImage image = new BufferedImage(
    box_width, box_height, BufferedImage.TYPE_3BYTE_BGR
);
Graphics2D g = image.createGraphics();
... draw objects ...
g.dispose();
File file = ...;
ImageIO.write(image, "png", file);
Tell-user-that-images-is-exported.
```

For file formats (second argument) you must provide strings "png", "gif" or "jpg".

Lets see a simple example. Lets assume that the document model holds just a single line: (10, 100) to (100, 20). The bounding box is a box whose top-left corner is in (10, 20); it has width 100-10=90 and height 100-20=80. You would create an image 90x80 pixels. When drawing objects, you would translate all coordinates

left for 10 pixels and up for 20 pixels. The idea is that the produced rendering corresponds to the interior of the bounding box, so that, if all of your object have x-coordinate greater than 100, you won't get 100 pixels of blank image. If you determine that bounding box has negative coordinates, this procedure will shift objects to the right so that exported image will again be OK.

And finally, you must provide "Exit" action that will check to see if `DrawingModel` has changed since the last saving; if so, you must ask user if he wants to save the image, cancel the exit action or reject the changes.

Please note. You can consult with your peers and exchange ideas about this homework *before* you start actual coding. Once you open you IDE and start coding, consultations with others (except with me) will be regarded as cheating. You can not use any of preexisting code or libraries for this homework (whether it is yours old code or someones else), except the libraries which I have provided as part of this homework assignment. However, you are free to use classes which are part of Java Standard Edition platform and which were covered on lectures. Document your code!

You are not required to create any unit tests.

You must name your project's main directory (which is usually also the project name) HW16-*yourJMBAG-1* for first project and HW16-*yourJMBAG-2* for second project; for example, if your JMBAG is 0012345678, the project names and the directory names must be HW16-0012345678-1 and HW16-0012345678-2. Prepare scanned diagrams as separate ZIP file or PDF (HW16-0012345678-scans.zip or HW16-0012345678-scans.pdf). Once you are done, export each project as a separate ZIP archive and upload both archives to Ferko before the deadline. **Do not forget to lock your upload** or upload will not be accepted. Deadline is Friday, July 1st 2016. at 23:59 AM.

Upload checklist:

1. HW16-0012345678-1.zip
2. HW16-0012345678-2.zip
3. HW16-0012345678-scans.zip or HW16-0012345678-scans.pdf

You have to upload all 3 files in order to be able to lock the upload.